

1^ο Διαγώνισμα Νέα Ελληνικά Θεωρητικής Κατεύθυνσης Γ' Λυκείου

«ΚΡΗΤΙΚΟΣ» ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ ΣΕΛ. 17-29

Δ.ΣΟΛΩΜΟΣ «Ο Κρητικός»

1[18]

Εκοίταα, κι ήτανε μακριά ακόμη τ' άκρογιάλι·
«Άστροπελέκι μου καλό, γιά ξαναφέξε πάλι!»
Τρία άστροπελέκια έπέσανε, ένα ξοπίσω στ' άλλο
Πολύ κοντά στήν κορασιά μέ βρόντημα μεγάλο·
Τά πέλαγα στήν άστραπή κι ό ούρανός άντήχαν,
Οί άκρογιαλιές καί τά βουνά μ' όσες φωνές κι άν είχαν.

2[19]

Πιστέψετε π' ό,τι θά πώ είν' άκριβή άλήθεια,
Μά τέσ πολλές λαβωματιές πού μ' όφραγαν τά στήθια,
Μά τούς συντρόφους π' όπεσαν στήν Κρήτη πολεμώντας,
Μά τήν ψυχή πού μ' έκαψε τόν κόσμο απαρατώντας.
(Λάλησε, Σάλπιγγα! κι έγώ τό σάβανο τινάζω,
Καί σχίζω δρόμο καί τς άχνούς άναστημένους κράζω:
«Μήν είδετε τήν όμορφιά πού τήν Κοιλιάδα αγιάζει;
Πέστε, νά ιδεΐτε τό καλό έσεΐς κι ό,τι σας μοιάζει.
Καπνός δέ μένει από τή γή· νιός ούρανός έγίνη·
Σάν πρ' ότα έγώ τήν αγαπώ καί θά κριθώ μ' αύτήνη.
- Ψηλά τήν είδαμε πρ' όι· τής τρέμαν τά λουλούδια
Στή θύρα τής Παράδεισος πού έβγήκε μέ τραγούδια·
Έψαλλε τήν Άνάσταση χαροποιά ή φωνή της.
Κι έδειχνεν άνυπομονιά γιά νά μπει στό κορμί της·
Ό ούρανός όλόκληρος άγρίκαε σαστισμένος,
Τό κάψιμο άργοπόρουνε ό κόσμος ό άναμμένος·
Καί τώρα όμπρός τήν είδαμε· ογλήγορα σαλεύει·
Όμως κοιτάζει έδ' ώ κι εκεί καί κάπνισε γυρεύει»).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιά χαρακτηριστικά της Επτανησιακής Σχολής και ποιες επιρροές από τη δημοτική ποίηση αναγνωρίζετε στον «Κρητικό». Τεκμηριώστε την απάντησή σας με συγκεκριμένες αναφορές στα αποσπάσματα 1 και 2.
2. Στον «Κρητικό» ο Σολωμός επιχειρεί μια σύνθεση ποικίλων ποιητικών τρόπων (δραματικός, αφηγηματικός, λυρικός). Αναγνωρίστε τους και δώστε υποστηρικτικά παραδείγματα για κάθε έναν από αυτούς.
3. Η αφήγηση στον «Κρητικό» δεν παρακολουθεί συνεχώς τα επεισόδια στη χρονολογική τους διαδοχή. Να εντοπίσετε τα χρονικά επίπεδα της αφήγησης καθώς και τις αναχρονίες, στα παραπάνω αποσπάσματα.
4. Να σχολιάσετε τη γλωσσική και στιχουργική μορφή του ποιήματος.
5. Να συγκρίνετε ως προς το περιεχόμενο και τη δομή τον Όρκο στον «Κρητικό» με τον Όρκο στην παραλογή «Του νεκρού αδελφού», που ακολουθεί.

Μάνα με τους εννιά σου γιους και με τη μια σου κόρη,
την κόρη τη μονάκριβη την πολυαγαπημένη,
την είχες δώδεκα χρονώ κι ήλιος δε σου την είδε!
Στα σκοτεινά την έλουζε, στ' άφεγγα τη χτενίζει,
στ' άστρι και τον αυγερινό έπλεκε τα μαλλιά της.
Προξενητάδες ήρθανε από τη Βαβυλώνα,
να πάρουνε την Αρετή πολύ μακριά στα ξένα.
Οι οχτώ αδερφοί δεν θέλουνε κι ο Κωνσταντής θέλει,
«Μάνα μου, κι ας τη δώσουμε την Αρετή στα ξένα,
στα ξένα κει που περπατώ, στα ξένα που πηγαίνω
αν πάμ' εμείς στην ξενιτιά, ξένοι να μην περνούμε.
- Φρόνιμος είσαι, Κωνσταντή, μ' άσκημα απιλογήθης.
Κι α μόρτει, γιε μου, θάνατος, κι α μόρτει, γιε μου,
αρρώστια,
κι αν τύχει πίκρα γή χαρά, ποιος πάει να μου τη φέρει;
- Βάλλω τον ουρανό κριτή και τους αγίους μαρτύρους,
αν τύχει κι έρτει θάνατος, αν τύχει κι έρτει αρρώστια,
αν τύχει πίκρα γή χαρά, εγώ να σου τη φέρω».
Και σαν την επαντρέψανε την Αρετή στα ξένα,
κι εμπήκε χρόνος δίσεχτος και μήνες οργισμένοι
κι έπεσε το θανατικό, κι οι εννιά αδερφοί πεθάναν,
βρέθηκε η μάνα μοναχή σαν καλαμιά στον κάμπο.
Σ' όλα τα μνήματα έκλαιγε, σ' όλα μοιρολογιόταν,
στου Κωνσταντή το μνημειό ανέσπα τα μαλλιά της.
«Ανάθεμά σε, Κωνσταντή, και μυριανάθεμά σε,
όπου μου την εξόρισες της Αρετή στα ξένα!
το τάξιμο που μου 'ταξες, πότε θα μου το κάμεις;
Τον ουρανό 'βαλες κριτή και τους αγίους μαρτύρους,

αν τύχει πίκρα γή χαρά, να πας να μου τη φέρεις».
Από το μυριανάθεμα και τη βαριά κατάρα,
η γης αναταράχτηκε κι ο Κωνσταντής εβγήκε.
Κάνει το σύγνεφο άλογο και τ' άστρο χαλινάρι,
και το φεγγάρι συντροφιά και πάει να της τη φέρει.